

כשהקב"ה רוצה שנעשה לו מטעמים?

Category: בראשית, תולדות

מדוע יצחק מתנה את הברכה לעשיו בהזמנת ארוחה? סוד היחסים בין יצחק לעשיו זהה לקשר בינינו לבין אלוקים: כדי לקבל ברכות עלינו ליצור כלי אליו יתנקז השפע.

ברכה זקוקה לכלי

בפרשת השבוע אנו קוראים על הברכות שיצחק רצה לתת לעשיו. הוא קרא לעשיו ואמר לו "צא השדה וצודה לי ציד, ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי, והביאה לי ואוכלה בעבור תברכך נפשי".

יצחק רוצה לברך את בנו. נו, שיקרא לו לחדר ויעניק לו את ברכתו כשם שהורים מברכים את ילדיהם בליל שבת לפני קידוש או בערב יום כיפור. מדוע הוא מבקש ממנו שיכין לו ארוחה שלמה ("עשה לי מטעמים"), ורק אז יוכל לברך אותו. מה הקשר בין האוכל לבין הברכה? אם יצחק היה רעב, רבקה הייתה יכולה להכין לו ארוחה. מדוע אפוא הוא התנה את הברכה לעשיו באוכל?

אצל חסידים יש 'מוסד' שנקרא "מעמד"; כל חסיד היה נוהג לתת מכספו להחזקת בית הרבי, ולאדמו"ר היו אנשים שהיו ממונים מטעמו לנסוע מעיר לעיר לאסוף כסף עבור בית רבי. אותו חסיד היה נקרא שד"ר. הוא היה מגיע לעיר שבה גרים קבוצה של חסידים שקשורים לאותו רבי, עורך התוועדות, חוזר את התורה האחרונה ששמע מפי הרבי, מלמד את אנשי המקום את הניגונים האחרונים שניגנו בחצר הרבי ובכלל מספר את החדשות, ולאחר מכן לכולם הייתה הזכות לתרום מכספם עבור בית הרבי. השד"ר היה נוטל את המעות ורושם את שמות כל בני המשפחה לברכה אצל הרבי.

מסופר על הצדיק רבי ישראל מרוז'ין, שהיה בעצמו עשיר מופלג, שפעם חזר השד"ר שלו מנסיעה במהלכה ביקר בעיירות ברוסיה כדי לאסוף את כספי ה'מעמד'. בשובו הוא העביר לרבי רשימת התורמים במשך הנסיעה הזאת. הרבי קרא את הרשימה והבחין ששמו של אחד החסידים נפקד ממנה ואינו מופיע בין התורמים. שאל הרבי: מדוע החסיד פלוני אינו מופיע ברשימה? כלום הוא נפטר ולא הודיעו לי על כך? השד"ר השיב כי פלוני החסיד חי וקיים אלא שהוא תורם בכל פעם שני רובל, והנסיעה לכפר שלו מסתכמת בארבע רובל, ולפיכך החליט שהעסק לא משתלם ולכן לא נסע אליו. אמר לו הרבי: "שוטה, אנחנו לא מקבלים, אנחנו נותנים!".

הקב"ה ברא את העולם בצורה כזאת שכל אחד בטבעו הוא גם משפיע וגם מקבל. לא יתכן שאדם יהיה רק משפיע או רק מקבל, כפי שרואים במוחש שאדם שמעוניין רק להשפיע ולדבר וללמד את כולם ולא מוכן לשמוע אף אחד ☹️ אנשים לא רוצים לדבר אתו שכן לא ניתן לקיים

יחסי חברות עם אדם כזה. כך גם ההיפך, אדם שרק מקשיב ולא נותן שום פידבק גם איתו אי אפשר לשמור על חברות לאורך זמן. כל אחד צריך להיות גם משפיע וגם מקבל. גם ביחס שבין חסיד ורבי אנו רואים תופעה כזאת: החסיד נותן לרבי גשמיות, ואז הרבי יכול להעניק לו רוחניות ☞ ברכה.

ולכן, בכדי ליצור קשר של יחסי גומלין והדדיות בין החסיד לבין הרבי, על החסיד לתת משהו משלו, לא בגלל שהרבי צריך את השני רובל שלו, אלא בעיקר שדבר זה יהפוך לכלי ראוי לקבלת הברכה מאת הרבי.

ודבר זה מובא בספר דרך מצותיך (עמ' 392): "בשם הה"ק ר' מענדיל בארער נ"ע שהיה נוהג את עצמו שלא היה אומר דברי תורה כי אם במקום שנותנים לו נדבה☞ שהמוכיח והדורש צריך לפרנסה ומוכרח להיות מקבל מההמון ועל ידי זה צריך להיות מוכיח ודורש להם☞ ומכל מקום שלא יעשה עיקר חס ושלוס מן הסיבה שהוא לקיחת ממון☞ כי באמת אין זה תכלית הכוונה רק שהכוונה שעל ידי זה יכול להיות אחר כך☞ שיוכיח וילמד להעם".

נחת למי שיש הכול

הדבר נכון גם ביחסים שלנו עם הקב"ה. כדי שאנחנו נוכל לקבל משהו ממנו אנחנו צריכים להיות 'משפיעים'. לכאורה, מה כבר אנחנו יכולים לתת לה', הרי הוא בורא העולם והוא המשפיע האמיתי לכל באי תבל. אנחנו באמת לא יכולים לתת לו כלום. ואם כן מהי המשמעות של לתת ולהשפיע להקב"ה?

בספר התניא מובא (פרק כ"ז) בשם התיקוני זוהר "ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי ☞ מטעמים לשון רבים, שני מיני נחת רוח, והוא מאמר השכינה לבני' כללות ישראל".

הקב"ה מבקש מיהודי שיגרום לו נחת. יהודים תמיד מאחלים האחד לשני שיהיה להם אידישע נחת. מי יכול לתת לנו נחת? אדם לא נותן נחת לעצמו, אלא הוא מצפה לקבל אותו מילדיו. כאשר הורה שומע מהמורה שהילד לומד טוב הוא רווה נחת, כאשר הוא רואה את בנו בבר-מצוה שלו קורא בתורה הוא רווה ממנו נחת. יש גם נחת מנכדים וכו'. נחת זה לא דבר שאתה יכול לתת לעצמך, אלא זהו דבר שאחרים יכולים לתת ולגרום לך. כך גם אצל הקב"ה; הוא כביכול לא יכול לתת נחת לעצמו, רק אנו, בניו, יכולים לתת לו נחת.

מה הפירוש לגרום נחת להקב"ה?

בתחילת שנות נשיאותו של הרבי, הוא נהג לסדר חופה וקידושין בחופות של החסידים. אחרי תקופה ארוכה אחד מתלמידי הישיבה אסף תמונות רבות שבהן נראה הרבי בחופות הללו וערך מהן אלבום ונתן את זה מתנה לאמו של הרבי, הרבנית חנה ע"ה. לאחר כמה ימים אותו בחור (ר' משה גרונר ע"ה), היה אצל הרבי ב'יחידות' והרבי אמר לו שאמו מאד נהנתה מהאלבום

והתמונות, והודה לו על כך שהוא גרם נחת רוח לאמו.

אחר כך הרבי שאל אותו מהיכן יש לבחור ישיבה כסף, והביע את רצונו לשלם את ההוצאות שהיו כרוכות בהכנת האלבום וכו'. הבחור השיב לרבי שהוא לא מעוניין בכסף בטענה שזאת היא המצווה שלו. ענה לו הרבי: "אה! אני מדבר אתך על נחת רוח ואתה עונה לי אודות מצוה?!" (אלבום "מקדש ישראל" בסוף ההקדמה).

לא בשביל עצמך

מה הפירוש בזה? אדם מקיים מצווה בגלל כמה טעמים: כי הוא מצווה ועושה, או כי הוא רוצה שכר בעולם הזה ובעולם הבא וכו'. ואם הוא צדיק אזי הוא עושה זאת כדי להתקשר עם הקב"ה, אבל עדיין הכול בשביל עצמו, הוא הסיבה להכל.

אבל נחת רוח זה משהו אחר לגמרי: אתה רוצה לגרום **שהשני** יחייך, שהשני ירגיש טוב ולכן אתה מבצע את הדבר. לא בשבילך ולא לכבודך, אלא אך ורק משום שאתה מעוניין להעלות חיוך על פניו של זה שאתה רוצה לגרום לו נחת רוח. הקב"ה מתחנן לבני ישראל "עשה לי מטעמים" [2] תנו לי קצת נחת רוח.

הגיע הזמן לתת נחת להקב"ה, שירווח נחת מאיתנו.